

Raadsinformatiebrief

GEMEENTEBESTUUR

onderwerp Gemeentefonds - septembercirculaire 2019
RIB nummer 2019 130
collegevergadering d.d. 29 oktober 2019
programma Algemene middelen
portefeuillehouder A. Roest

ons kenmerk 1550082
team RGFINT/RGBAMO
steller JHP Custers/FLJ Maas
doorkiesnummer +31 773596117
e-mail j.custers@venlo.nl/f.maas@venlo.nl
datum 17 oktober 2019
bijlage(n) 1
datum verzonden 31 OKT. 2019

Informatie voor de raad (voor kennisgeving)

Recent is de septembercirculaire 2019 uitgebracht door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Zoals te doen gebruikelijk informeren wij u over de ontwikkelingen op hoofdlijnen.

Besluitvorming over de inzet van de (meerjarige)ontwikkelingen wordt betrokken bij de integrale afwegingsmomenten. De *meicirculaire* is daarmee een belangrijke bouwsteen voor de (*programma*)begroting en de *septembercirculaire* is dit voor de *kadernota*.

De septembercirculaire is geen bijstellingsmoment. De mogelijke uitkomsten uit de septembercirculaire worden op basis van de bestendige gedragslijn als richtinggevend afwegingskader gebruikt bij de eerstvolgende integrale afweging. De ontwikkelingen en effecten van de septembercirculaire zijn onderdeel van de integrale afwegingen bij de kadernota 2021 (voorjaar 2020).

Burgemeester en wethouders van Venlo
de secretaris

Twan Beurskens

de burgemeester

Antoin Scholten

Samenvatting (Verplicht, maximaal een half A4)

De uitkeringen uit het gemeentefonds zijn de grootste inkomstenbronnen van de gemeente Venlo. Periodiek wordt u geïnformeerd over de ontwikkelingen van deze uitkeringen. Dit vindt plaats bij het verschijnen van de circulaire gemeentefonds van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (voorjaar de meicirculaire en najaar de septembercirculaire). Besluitvorming over de inzet van de (meerjarige)ontwikkelingen wordt betrokken bij de integrale afwegingsmomenten. De *meicirculaire* is daarmee een belangrijke bouwsteen voor de (*programma*)begroting en de *septembercirculaire* is dit voor de *kadernota*.

Recent zijn wij middels de septembercirculaire geïnformeerd over de macro-economische ontwikkelingen en de gevolgen hiervan voor de uitkeringen uit het gemeentefonds. De ontwikkeling van de hoogte van uitkeringen uit het gemeentefonds ten opzichte van de conceptbegroting 2020-2023 is als volgt:

Tabel: Ontwikkeling gemeentefonds ten opzichte van de begroting 2020 - 2023

Bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Netto - resultaat	1.120	2.956	3.369	2.830

De geprognosticeerde ontwikkelingen laten een positieve trend zien. Een trend die nog met veel onzekerheden omgeven is. De septembercirculaire geeft enkel het mogelijke perspectief weer voortvloeiende uit de miljoenennota van het Rijk en gaat enkel om één enkele inkomstenbron. Besluitvorming over de miljoenennota moet nog concreet plaatsvinden waarbij de gepresenteerde cijfers een voorzichtige inschatting zijn van mogelijk budgettaire gevolgen aan de inkomstenkant. Naast de risico's met betrekking tot de lastenkant wordt opgemerkt dat mogelijke toekomstige uitgaven als gevolg van de gezamenlijke opgave tussen rijks- en lokale overheid nog niet of onvoldoende bekend zijn vanuit de miljoenennota. Bij het resultaat zijn verschillende nuanceringen te plaatsen. Het resultaat moet dan ook met de nodige omzichtigheid beschouwd worden.

Overeenkomstig de bestendige gedragslijn is de septembercirculaire geen bijstellingsmoment. De mogelijke uitkomsten uit de septembercirculaire worden als richtinggevend afwegingskader bij de eerstvolgende integrale afweging als uitgangspunt genomen. De ontwikkelingen en effecten van de septembercirculaire zijn onderdeel van de integrale afwegingen bij de kadernota 2021 (voorjaar 2020).

Bijlagen

Nr.	Naam	Datum
1.
2.
3.
4.
5.

Onderbouwing

 Algemene toelichting

1. Wat is de kernopgave (Wat wordt voorgelegd aan de raad?)

De uitkeringen uit het gemeentefonds zijn de grootste inkomstenbronnen van de gemeente Venlo. Periodiek wordt u geïnformeerd over de ontwikkelingen van deze uitkeringen. Dit vindt plaats bij het verschijnen van de circulaire gemeentefonds van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (voorjaar de meicirculaire en najaar de septembercirculaire). Besluitvorming over de inzet van de (meerjarige)ontwikkelingen wordt betrokken bij de integrale afwegingsmomenten. De *meicirculaire* is daarmee een belangrijke bouwsteen voor de (*programma*)begroting en de *septembercirculaire* is dit voor de *kadernota*.

2. Waarom? (Wat is het doel van de raadsinformatiebrief?)

Recent zijn wij door middel van de septembercirculaire geïnformeerd over de macro-economische ontwikkelingen, de te verwachten toevoegingen en onttrekkingen aan het gemeentefonds door het Rijk en de ontwikkeling van de rijksuitgaven. De septembercirculaire brengt met name de financiële effecten van de Miljoenennota van het Rijk op het gemeentefonds in beeld. Opgemerkt wordt dat het bij de miljoenennota nog altijd gaat om conceptplannen, de Rijksbegroting moet nog vastgesteld worden waardoor de effecten uit de septembercirculaire nog kunnen wijzigen.

3. De informatie

Uitkeringen gemeentefonds 2020 - 2023

In de concept begroting 2020 – 2023 is de meicirculaire 2019 verwerkt. De door het ministerie aangegeven verwachte uitkeringen uit het gemeentefonds heeft u gecorrigeerd op basis van een (te) optimistisch economisch perspectief en te verwachten loon-/prijsontwikkeling. Voor het jaar 2020 gaat het hierbij om € 1,250 miljoen in 2020 oplopend naar € 3,650 miljoen in 2023.

De te verwachten ontwikkeling van de hoogte van uitkeringen uit het gemeentefonds ten opzichte van de conceptbegroting 2020-2023 is als volgt:

Tabel: Ontwikkeling gemeentefonds ten opzichte van de begroting 2020 - 2023

Bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Septembercirculaire 2019	245.107	245.336	242.363	241.855
(Concept)Begroting 2019 - 2023	240.891	239.085	235.363	235.401
Bruto resultaat gemeentefonds	4.216	6.252	7.000	6.454
A. Af Risico 'toevoegingen / onttrekkingen gemeentefonds'	3.095	3.296	3.630	3.624
B. Netto - resultaat	1.120	2.956	3.369	2.830

De uitkeringen uit het gemeentefonds zijn vrij besteedbaar en vormen daarmee een algemeen dekkingsmiddel. De inzet behoort tot het budgetrecht van de raad. De ontwikkeling van het bruto resultaat wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door:

A. Risico 'toevoegingen / onttrekkingen gemeentefonds'

Door het Rijk worden er bedragen aan het gemeentefonds toegevoegd of onttrokken (taakmutaties). Deze toevoegingen of onttrekkingen kunnen leiden tot een toe- of afname van uitgaven op andere beleidsterreinen en/of leiden tot uitgaven die betrekking hebben op (nieuwe) taken. Op hoofdlijn gaat het om een tweetal 'risico's' die hiermee samenhangen en hebben betrekking op:

- extra uitgaven voortvloeiende uit de ambulantisering van de zorg (ggz) én;
- wijziging van financiering van middelen (o.a. Beschermd Wonen) van centraal naar decentraal.

Op hoofdlijn kan het hierbij gaan om € 3,1 miljoen in 2020 oplopend tot € 3,6 miljoen in 2023, bij optreden te dekken uit het bruto resultaat gemeentefonds. Overeenkomstig de bestendige gedragslijn worden deze ontwikkelingen bij de eerstvolgende integrale afweging, de kadernota 2021-2024, afgezet t.o.v. (mogelijke) ontwikkelingen aan de lastenkant.

B. Netto - resultaat

Dit betreft het netto resultaat ten opzichte van de conceptbegroting 2020-2023 dat ten gunste of ten laste kan komen van de algemene middelen. Het netto resultaat wordt veroorzaakt door de volgende ontwikkelingen:

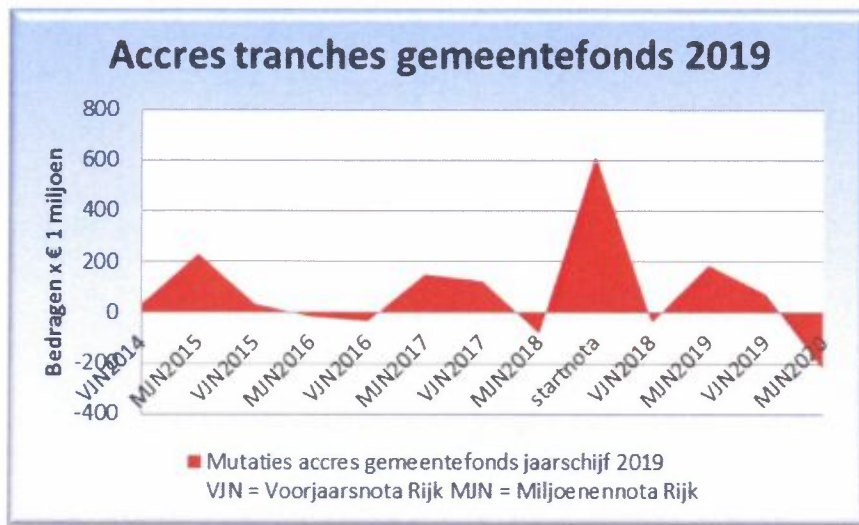
Accres ontwikkelingen

De ontwikkeling van het gemeentefonds wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Volgens het systeem van 'samen de trap op en samen de trap af' (normeringssystematiek) hebben wijzigingen in de rijksuitgaven direct invloed op de omvang van het gemeentefonds. De toe- of afname van het gemeentefonds als gevolg van de rijksuitgaven wordt het accres genoemd. De verwachte toename van het accres bedraagt op hoofdlijn € 1,2 miljoen in 2020 oplopend tot € 2 miljoen in 2023.

De verwachte toename van het accres wordt veroorzaakt door macro-ontwikkelingen volgend uit de miljoenennota van het Rijk. Het gaat enerzijds om een intensivering van de rijksuitgaven als gevolg van o.a. het pensioenakkoord en het woningmarktpakket, anderzijds is dit het gevolg van uitgaven die in 2019 niet gerealiseerd zijn maar worden doorgeschoven naar 2020 en verder. Met andere woorden de verwachte uitgaven van het Rijk zijn hoger dan in de praktijk uitgevoerd kan worden.

De accessen laten over de jaren een sterk fluctuerend beeld zien zowel in positieve als negatieve zin. In de grafiek op de volgende bladzijde is gevisualiseerd wat de geprognosticeerde accessen zijn geweest vanaf de voorjaarsnota 2014 van het Rijk t/m de recente najaarsnota 2019. Het gaat hierbij om mutaties van het accres variërend van € 600 miljoen positief op landelijk niveau tot € 218 miljoen negatief op landelijk niveau.

Grafische weergave 'Accres tranches gemeentefonds 2019

Een waarschijnlijk gevolg is dat in 2020 een negatieve bijstelling van de accresen achteraf zal plaatsvinden. In het jaar 2019 is bijvoorbeeld het accres over de periode 2018/2019 rond de € 3 miljoen naar beneden bijgesteld ten opzichte van eerdere prognoses. De stikstofproblematiek brengt ook nog met zich mee dat investeringen wellicht niet, of veel later, uitgevoerd kunnen worden. De verwachting is dan ook dat de geprognosticeerde accresen in werkelijkheid op een later moment in negatieve zin worden bijgesteld. De door het rijk gepresenteerde toename is daarom ook zacht.

De normeringssystematiek zal door het Ministerie in samenspraak met de VNG worden geëvalueerd waarbij onder andere gekeken wordt naar meer stabiliteit als het gaat om de raming en de bijstelling van de accresontwikkelingen gedurende de jaren.

Overige ontwikkelingen

Het aantal uitkeringsgerechtigden per jaar is op landelijk niveau naar beneden bijgesteld ten opzichte van de verwachtingen bij de meicirculaire. Het gaat hierbij om een nadeel van € 0,1 miljoen in 2020 en een voordeel van € 0,8 miljoen voor 2023.

Resumé

De geprognosticeerde ontwikkelingen laten een positieve trend zien. Een trend die nog met veel onzekerheden omgeven is. De septembercirculaire geeft enkel het mogelijke perspectief weer voortvloeiende uit de miljoenennota van het Rijk en gaat enkel om één enkele inkomstenbron.

Besluitvorming over de miljoenennota moet nog concreet plaatsvinden waarbij de gepresenteerde cijfers een voorzichtige inschatting zijn van mogelijk budgettaire gevolgen aan de inkomstenkant. De volgende nuancerings zijn hierbij aanvullend van toepassing:

- De realisatie van plannen door de rijksoverheid (en daarmee de rijksuitgaven) lopen in de praktijk regelmatig achter op de begroting waardoor er onderbesteding op de rijksuitgaven optreedt. Als gevolg daarvan wordt de uitkering uit het gemeentefonds achteraf neerwaarts bijgesteld. Als voorbeeld is geschetst dat we in het jaar 2019 na begrotingsvaststelling het accres over de periode 2018/2019 met bijna € 3 miljoen naar beneden is bijgesteld. Daarnaast is de verwachting dat als gevolg van de stikstofproblematiek grootschalige infrastructurele projecten niet of

later uitgevoerd kunnen worden, hetgeen eveneens een negatief effect heeft op het accres.

- Voor wat betreft de toevoegingen in het gemeentefonds zijn er een tweetal 'risico's' (ambulantisering in de zorg (ggz) en beschermd wonen) die aan de lastenkant kunnen leiden tot uitgaven van € 3,1 miljoen in 2020 oplopend tot € 3,6 miljoen in 2023, bij optreden te dekken uit het bruto resultaat gemeentefonds.
- Mogelijk toekomstige uitgaven als gevolg van de gezamenlijke opgave tussen rijks- en lokale overheid voortvloeiende uit de miljoenennota zijn nog niet of onvoldoende bekend.
- De gepresenteerde cijfers zijn een voorzichtige inschatting van de budgettaire gevolgen. Besluitvorming rondom de miljoenennota moet nog plaatsvinden.
- De conceptbegroting 2020 – 2023 kent nog altijd diverse uitdagingen zoals bijvoorbeeld het financieel in evenwicht geraken van programma 1 'Gezond en actief Venlo' en een in te vullen opgave op organisatiekosten, welke nog daadwerkelijk gerealiseerd moeten worden.
- De opschalingskorting¹ is nog altijd opgenomen in de rijksbegroting. Voor 2024-2025 gaat het voor Venlo om € 1,6 miljoen waarvoor nog geen dekking is voorzien.

Overeenkomstig de bestendige gedragslijn is de septembercirculaire geen bijstellingsmoment. De mogelijke uitkomsten uit de septembercirculaire worden als richtinggevend afwegingskader bij de eerstvolgende integrale afweging als uitgangspunt genomen. De ontwikkelingen en effecten van de septembercirculaire zijn onderdeel van de integrale afwegingen bij de kadernota 2021 (voorjaar 2020).

Verdeelmodellen gemeentefonds

De fondsbeheerders werken samen met de VNG aan de herijking van de verdeling van het gemeentefonds. De herijking van de verdeelmodellen gaat enerzijds over het 'klassieke' deel van het gemeentefonds en anderzijds over de verdeelmodellen sociaal domein. Momenteel worden er verschillende onderzoeken uitgevoerd. Uitgangspunt is dat (een deel) van de nieuwe verdeelmodellen ingaat met ingang van 2021. U bent hierover eerder geïnformeerd dat dit met substantiële herverdeeleffecten per individuele gemeente gepaard kan gaan.

Naast de herijking van de verdeling worden een aantal regiotaken gedecentraliseerd naar de lokale gemeenten inclusief de financiering hiervan. Het gaat hierbij om onder andere Beschermd wonen en Maatschappelijke opvang die Venlo voor de regio uitvoert als centrumgemeente.

4. Historische paragraaf (Wat is de geschiedenis van dit dossier?)

In de conceptbegroting 2020-2023 zijn de uitkomsten van de meicirculaire 2019 verwerkt.

5. Relatie met programma

De uitkeringen uit het gemeentefonds zijn onderdeel van het hoofdstuk Algemene Middelen.

¹ Door het Rijk ingeboekte bezuiniging van € 1 miljard op basis van een door het Rijk voorziene gemeentelijke opschaling door herindeling.

6. Vervolprocedure voor de raad

Conform de consistente gedragslijn is het te verwachten resultaat 2020-2023 onderdeel van de integrale afweging bij de kadernota 2021 (voorjaar 2020).